

In deze bijlage vindt u een tweetal programma's om diaconaat onder de aandacht te brengen bij jongeren. Het eerste onderdeel is een avondvullend programma voor een club- of verenigingsavond. Het idee van dit programma is, dat er in een ruimte een aantal verschillende 'opdrachten' worden uitgevoerd. Maak daarom voor elk onderdeel een apart 'hoekje' in de beschikbare ruimte. De jongeren kunnen in groepjes om beurten bij een andere opdracht gaan staan. Bij een kleine groep is het ook mogelijk om met in één grote groep de opdrachten uit te voeren.

Het hele programma vergt wel wat voorbereiding, maar is vrij eenvoudig aan te passen en met een ander thema uit te voeren.

Het tweede onderdeel van deze bijlage bestaat uit het uitgeven van een Diaconale Krant. Dit is een project waarbij jongeren heel goed betrokken kunnen worden, maar ook de rest van de gemeente kan hier een bijdrage aan leveren.

Het derde onderdeel gaat over 'Jongeren en Vrijwilligerswerk'

1. Clubavond 'Geef dorstigen te drinken'
2. De Diaconale Krant
3. Heldendaden: Jongeren en Vrijwilligerswerk

1. Clubavond 'Geef dorstigen te drinken'

Programma clubavond

- Thema introduceren
- Denkopdrachten uitdelen
- Opening met gebed
- Zeven onderdelen
 - afbeelding van de week
 - Twee-minuten gesprek tussen Bijbels figuur en een jongere
 - Tekst van de dag
- Muziek
- Ik denk aan... Gebedspunten inventariseren
- Het woord gewogen (evaluatie van het thema)
- De stelling
- Openleggen van de denkopdrachten

Thema: 'Zelfs jouw ergste vijand moet je te drinken geven als hij dreigt te sterven van de dorst.'

Denkopdrachten

Maak van te voren kaartjes waarop deze stellingen staan. Verzin er eventueel wat extra opdrachten bij, of geef een aantal personen dezelfde opdracht mee.

- Probeer tijdens deze avond te ontdekken of jij vindt dat water zo belangrijk is voor het leven, dat iedereen er recht op heeft
- Probeer tijdens deze avond te ontdekken of jij vindt dat iemand die van dorst omkomt daar zelf verantwoordelijk voor is
- Wat zou Jezus bedoelen als Hij zegt: 'O, alle dorstigen: komt tot de wateren!'

Vragen bij afbeelding van de week

Zoek een afbeelding op uit de krant van de afgelopen week, die te maken heeft met diaconaat. Bijvoorbeeld een foto van een ramp, honger, armoede, milieu, mensenrechten e.d.

1. Wat roept de afbeelding bij je op?
2. Heeft hij te maken met iets wat je deze week hebt gehoord, gezien, gelezen of meegemaakt?
3. Welk onderschrift zou je onder deze afbeelding plaatsen?
4. Wat heeft deze afbeelding met ons thema te maken?

Twee minuten-gesprek

Laat twee mensen uit de groep deze samenspraak voorlezen. Hagar, de verjaagde, ontmoet Johanna. Stemmenspel naar Genesis 21:9-21.

J = Johanna, hedendaagse jongere

H = Hagar, uit bijbelse tijd

J: Dus je bent een alleenstaande moeder, Hagar?
H: Ja, noodgedwongen. Maar ik wil je niet het hele verhaal vertellen.
J: Wil je wel wat kwijt over je ex-man?
H: Het was meer mijn vriend. We waren niet getrouwd. Maar wat wil je weten?
J: Nou, wat er gebeurd is en zo...
H: De vader van mijn kind Ismaël is Abraham. Hij wordt wel vader van alle gelovigen genoemd. Zijn vrouw Sara - wij liggen elkaar niet echt, maar goed... - kon geen kinderen krijgen. Toen bedacht die vrouw dat ik wel eens met haar man kon slapen. Ik was haar slavin. Misschien zou er dan wel een kind van komen.
J: Wat een bizar plan, zeg! Maar het lukte dus wel.
H: Zeker. En ik was trots op mijn zoon. Maar door Ismaël trok Abraham nogal naar mij toe. Ik vond dat wel prettig. Sara was stik jaloers.
J: Het is ook niet erg slim zo'n jonge, knappe vrouw als jij aan zo'n al oudere man aan te bieden. Eigenlijk vind ik het wel raar dat ze op het idee kwam. Maar je moest dus weg omdat Abraham je wel leuk vond?
H: Ja, Sara en ik kregen ruzie. En Abraham besloot toen dat ik weg moest.
J: Maar waar moest je heen dan?
H: De woestijn in, waar we woonden. Ik kreeg water en brood mee voor een dag of wat en ik moest maar zien.
J: En er was niks waar je naartoe kon?
H: Nee. De enige oase en waterbron van de omtrek had Abraham onder controle.
J: Ja, en die vrouw van hem. Ze joeg je dus eigenlijk de dood in, toch?
H: Zo zou je het kunnen zien.
J: Maar je hebt het gered?
H: Wonderlijk genoeg wel. Toen mijn water en het voedsel

op waren, werd ik behoorlijk moedeloos. Het enige wat ik zag was zand. Ik vroeg de God van Abraham om hulp. Maar dat bleef uit. Ik wist dat het niet lang meer zou duren voordat Ismaël zou overlijden. Ik heb hem onder een struik gelegd, en ik ben een stuk verder gaan zitten huilen. Mijn hart brak. Echt.

J: En je werd kwaad op die... die vader van jouw kind!

H: Nee, ik zat alleen maar te huilen en dacht aan mijn lieve, lieve kind. Maar ineens riep er een engel van God uit de hemel naar mij. Hij vroeg: 'Wat is er Hagar? Wees niet bezorgd: God heeft je jongen, die daar ligt te kernen, gehoord. Sta op, help de jongen overeind en ondersteun hem. Ik zal een groot volk uit hem doen voortkomen. Toen ik dat deed, zag ik in de verte ineens een oase.'

J: Ga weg? Hoe kan dat?

H: Dat weet ik niet, maar ik ben op mijn knieën gevallen en ik heb God bedankt.

J: Als je antwoord moet geven op de vraag hoe belangrijk het is om mensen met dorst in de woestijn te drinken te geven, wat zeg je dan?

H: Ik kan bijna niets belangrijkers bedenken. Zelfs mijn ergste vijand zou ik daar niet zonder water laten zitten.

J: Ook Sara niet?

H: Nee, zelfs die niet!

Vragen

1. Wat voel je bij het lezen van het verhaal van Hagar?
2. Hoe zou het gevoel van Abraham zijn geweest toen hij Hagar wegstuurde uit het tentenkamp?
3. Denk je dat God een rol gespeeld heeft in het verhaal?
Zo ja: welke rol?

Tekst van de dag

Zoek wat van te voren een krantenknipsel uit over watertekorten.

Vragen n.a.v. krantenknipsel

- Vind je dat het onthouden van water aan mensen gestraft zou moeten worden?
- Wat is het belang van water?
- Wat kunnen wij aan watergebrek in andere delen van de wereld doen?

Muziek

Zoek van te voren naar een lied over water, of laat de jongeren dat met elkaar zingen.

Zing of luister naar een lied over 'water'.

Denkt u bijvoorbeeld aan Psalm 42, Opwekking: Als een hert dat verlangt naar water, enz.

Vragen

1. In veel liederen is er sprake van een andere dorst, dan dorst bij warm weer. Kun je deze dorst omschrijven?
2. Zou je onder de leefregel dat je anderen moet helpen als ze dorst hebben, ook deze andere dorst kunnen verstaan? Waarom wel/niet?

Het woord gewogen

"Zelfs jouw ergste vijand moet je te drinken geven als hij dreigt te sterven van de dorst."

Jezus noemt in Mattheus 25 als één van de kenmerken van de 'schapen' dat zij Hem te drinken hebben gegeven toen Hij dorst had.

Hoe belangrijk vind je deze opdracht voor mensen van deze tijd? Geef een cijfer tussen 1 (niet belangrijk) en 10 (ongelofelijk belangrijk) en leg uit waarom je dit cijfer geeft. Zou je dit kenmerk zelf noemen als je iemand moet beschrijven die de Heere dient en volgt?

De Stelling

Maak een denkbeeldige lijn tussen een bordje met 'Mee eens' en 'Niet mee eens' en laat de deelnemers een positie innemen op deze lijn als het gaat om de volgende stellingen:

- *Mensen moeten niet gaan wonen op plekken waar water schaars is.*
- *Wie op aarde de baas is over het water, heeft alle macht.*
- *Ik kan er niets aan doen dat er mensen op aarde zijn die geen water hebben.*
- *Nederlanders hebben nooit dorst.*

Denkopdrachten bespreken

Bespreek met elkaar de denkopdrachten

2. De Diaconale Krant**Uitgangspunten**

Een krant maken is een goede vorm om diaconaat te 'ontdekken', want:

- De praters kunnen meepraten over de opzet van de krant en interviewen
- De doeners kunnen helpen bij de het productieproces van de krant
- Tekenaars kunnen met behulp van hun tekenpen een bijdrage leveren
- Aan computerfreaks kan de opmaak van de krant worden overgelaten
- Fotografen kunnen foto's voor de krant maken

En zo zijn er nog andere mogelijkheden. Op die manier worden de gaven en interesses van alle jongeren optimaal benut voor een zinvol en informatief product. Daarnaast zijn er nog twee andere uitgangspunten:

Ervaringsuitgangspunt

Jongeren zijn vooral op zoek naar echtheid, authenticiteit. Ervaringen bevatten die authenticiteit, maar met veel ervaringen binnen de gemeente wordt weinig gedaan. De vraag (van jongeren) naar de betekenis en het nut van bijvoorbeeld diaconaat, kan in onze ogen het best aan de hand van concrete ervaringen worden uitgelegd. Dat rijke potentieel van ervaringen willen we in dit project benutten.

Intergeneratief uitgangspunt

Binnen veel gemeenten is er weinig contact tussen ouderen en jongeren. Door middel van interviews kan tussen deze twee groepen een brug geslagen worden. Zo krijgen jongeren respect voor de wijze waarop ouderen vormgeven aan hun geloof. En omgekeerd ontstaat bij ouderen het idee dat jongeren best met geloofszaaken bezig zijn, maar op hun eigen wijze.

Van idee tot krant: stappenplan

Met het volgende stappenplan is dit project goed uitvoerbaar in elke gemeente. Ga gauw aan de slag met stap 1. Trek voor elke bijeenkomst ongeveer anderhalf uur uit.

1. Mensen warm maken voor het idee: een diaconale krant!

Het idee is geboren, wellicht door deze projectmap. Nu is het zaak om nog wat andere begeleiders te vinden; mensen die meehelpen het idee te dragen. Wie alleen aan het idee begint, komt er namelijk snel achter dat hij zich teveel werk op de hals heeft gehaald. In de proefgemeente hebben we gewerkt met drie begeleiders en een redactie van uiteindelijk zeven tieners. Kijk ook rond in je gemeente naar mensen met een specifieke deskundigheid, zoals journalisten, eindredacteuren, vormgevers... Het is heel nuttig om juist hen te benaderen voor mede-begeleiding, of voor een specifieke taak in het proces.

2. De opzet van de krant

De begeleiders brainstormen samen over de volgende vragen:

- Met welke groep jongeren gaan we werken? Bijvoorbeeld de catechisatiegroep, de jeugdvereniging of vrije werving onder de jongeren in de gemeente.
- Wat voor krant hebben we voor ogen?
- Welke rubrieken zouden er in kunnen komen?
- Aan welke onderwerpen gaat de krant aandacht besteden?
- Wie van de begeleiding neemt welke algemene taken voor zijn/haar rekening? Te denken valt aan: het onderhouden van het contact met de jongeren als er buiten de 'redactie-uren' taken moeten worden uitgevoerd, supervisie over de opmaak, het vermenigvuldigen, het leiden van redactievergaderingen, het zetten van koffie/thee of het kopen van fris voor bij de vergaderingen, het verzorgen van het benodigde materiaal en de publiciteit.
- Hoeveel kranten worden er gemaakt?
- Is er ruimte beschikbaar voor het 'redactiewerk' en om

mensen te interviewen?

- Is er een telefoon beschikbaar?
- Waar wordt de krant geproduceerd en op welke wijze?
- Welk budget is er beschikbaar?

3. Eerste bijeenkomst met jongeren

Bespreken van de opzet, op grond van de bespreking bij 2. (De begeleiders hebben op papier gezet wat hen voor ogen staat.) Dit voorstel van de begeleiders ligt ter bespreking en is uitgangspunt van deze tweede brainstormronde. In principe kan de Diaconale Krant nog op alle punten worden bijgesteld of aangevuld. In de proefgemeente bijvoorbeeld zijn de rubrieken door de jongeren aangevuld met een puzzel en een brievenrubriek, terwijl de opzet en de onderwerpen nauwelijks discussie opleverden. Aan het eind van deze bespreking is helder en duidelijk wat er gaat gebeuren en hoeveel tijd het allemaal gaat kosten.

Uit de brainstorm met de jongeren kwam de volgende selectie van rubrieken rollen:

- Interview met een kerkelijk interessant persoon (vanwege zijn/haar visie of de werkzaamheden met het oog op het onderwerp)
- Telefonische enquête onder gemeenteleden over het onderwerp
- Strip en/of puzzel
- Berichten van internet die van belang zijn
- Brievenrubriek, deels van brieven voorzien via de speciale postbus in de hal van de kerk. Gemeenteleden kunnen daar hun vragen en reacties in kwijt.
- Redactioneel commentaar
- Enquête om tot een Top 3 van de meest geliefde psalmen/liederen te komen

4. Tweede bijeenkomst

- Invulling van de eerste krant en taakverdeling. Aan de hand van de uitkomsten van het voorgaande punt, wordt het eerste nummer concreet ingevuld. Gaan we een puzzel maken en wie gaat dat doen? Welke VIP uit de gemeente nodigen we uit voor een interview? Wie gaat dat interview doen?

Met wie worden afspraken gemaakt om gebeld te worden voor een telefonische enquête? Wie houdt de enquête? Wie zoekt er op internet naar relevante informatie?

- De taken worden alvast verdeeld voor de volgende bijeenkomst.

5. Derde bijeenkomst

- Uitvoeren van de taken die in de vorige bijeenkomst zijn vastgesteld.

- Aan het eind van deze bijeenkomst een korte nabespreking: wat is er bij iedereen uitgekomen? Welke problemen hebben zich voorgedaan? Wat missen we nog?

- Verdere afspraken en taakverdeling voor de volgende stappen.

6. Uitwerken van het materiaal

De interviews en het materiaal voor de overige rubrieken worden in deze base uitgewerkt. Dit zal normaliter gedaan worden door de begeleiders in samenwerking met de jongeren.

7. Lay-outen van de krant

Het is handig wanneer dat op een computer kan. Bij de boekhandel zijn eenvoudige opmaakprogramma's te krijgen. Maar een handmatig in elkaar gezette krant, hoeft niet per se minder van kwaliteit te zijn.

8. Vermenigvuldigen

Het verdient de voorkeur de kranten op A3-formaat te maken. In de regel zal dat extra kopieer- of offsetkosten met zich meebrengen omdat dat vak niet in de kerk kan gebeuren.

9. Uitdelen van de krant en publiciteit

Bepaal met elkaar wanneer het eerste nummer in de gemeente gelanceerd wordt en hoe dat gaat gebeuren.

10. De volgende krant

Begin weer bij punt vier van het stappenplan

Mogelijke thema's voor de diaconale krant

- Wat is diaconaat?
- Diaconaat en Geld
- Werelddiaconaat

3. Heldendaden: Jongeren en Vrijwilligerswerk

Inleiding & bedoeling

De maatschappij, dat ben jij! Ook als je jong bent, ook als je het druk, druk, druk hebt; jij kunt iets extra's betekenen voor de wereld om je heen. En je wordt er zelf ook beter van: denk maar aan de ervaring die je opdoet en de waardering die je oogst!

Er zijn een heleboel manieren waarop je kunt bijdragen aan de maatschappij. Ook als je jong bent. Ook als je geen zeeën van tijd hebt. Door dit project kun je jongeren de mogelijkheden en de kansen van vrijwilligerswerk laten ontdekken. Met deze methode kun je jongeren op het idee brengen om hun interesses en talenten nu al in te zetten voor de wereld. Om goed te doen en om levenservaring op te doen.

Dit materiaal helpt een plaatselijke gemeente om jongeren naar vrijwilligerswerk te begeleiden en te stimuleren. Zo worden er bovendien dwarsverbindingen in de gemeente gelegd tussen jongeren en ouderen. Want jongeren worden gestimuleerd om maatschappelijk actief te zijn, onder begeleiding van ervaren gemeenteleden.

Dit project is geschikt voor iedereen vanaf circa 14 jaar. Het kan uitgevoerd worden met een bestaande groep, zoals catechese groepen, diaconaatgroepen, 16+ groepen etcetera.

Achter deze bijlage vindt u een interview van leden van de gemeente De Ark in Ede. Daar is een soortgelijk project opgezet met diaconale catechese. Hier kunt u lezen hoe een dergelijk project met succes is opgepakt. Daar hebben jongeren een half jaar lang in plaats van catechisatie, een aantal avonden vrijwilligerswerk gedaan. Een voorbeeld dat zeker de moeite waard is om na volgen!

Randvoorwaarden

Motor

De methodiek is uitvoerbaar door zowel groepen met een volwassen leider als door jongerengroepen met zelfbestuur. Voorwaarde is de aanwezigheid van één of meer mensen die de kaar trekken.

Inhoud

Zowel de presentatie van dit project als het aangeboden vrijwilligerswerk moeten inhoud hebben. Dit project gaat over betrokkenheid bij de samenleving, over talenten, over verantwoordelijkheid en over lekker meedoen. Duidelijk moet zijn dat je wordt gemist als je er niet bent, of als je niet meedoet: jouw bijdrage aan de maatschappij en jouw betrokkenheid geven de wereld iets extra's!

Kort en overzichtelijk

Jongeren vragen om helderheid en overzicht. Ze lijken eerder geneigd om gedurende een korte tijd te knallen dan om zich vast te leggen voor een langere periode. Maar van dit project iets kort en hevig. Het vervolg is aan iedereen zelf. Verlenging 'wegens succes' is nooit uitgesloten.

Stap 1

Vorbereidingen door de initiatiefnemer

De initiatiefnemer vervult een centrale rol.

- Hij legt de eerste contacten met ervaren vrijwilligers en/of vrijwilligersorganisaties

- Werft jongeren voor het project
- Organiseert de eerste bepalende bijeenkomst en introduceert het project bij jongeren
- Begeleidt de jongeren waar nodig
- Organiseert de tweede bijeenkomst, om ervaringen uit te wisselen en te vieren

Kortom: de initiatiefnemer is de spin in het web en het aanspreekpunt voor jongeren en vrijwilligers(organisaties).

Zorg daarom voor

1. Een overzicht van de werkzaamheden die horen bij je functie
2. Een overzicht van de jongeren die in aanmerking komen om aan dit project mee te werken
3. Een overzicht/oriëntatie op mogelijke vrijwilligersplekken
4. Een aantal 'rolmodellen' uit de gemeente, mensen die veel vrijwilligerswerk doen
5. De werving van jongeren

Stap 2

Introductie & informatie: eerste bijeenkomst

De start van het project is een bijeenkomst met initiatiefnemers, geïnteresseerde jongeren en een aantal mensen die (ervarings)deskundige zijn op het gebied van vrijwilligerswerk. Het doel van deze bijeenkomst is gezamenlijke gedachtevorming rondom het thema vrijwilligerswerk. De volgende vier modellen voor de begeleiding van het vrijwilligerswerk zijn mogelijk:

- Intensieve begeleiding (De jongeren geven aan wat ze het liefst zouden willen en jij regelt de werkplekken.)
- Adoptie (Jongeren leggen contact met één van de aanwezige vrijwilligers, maken ter plekke een vervolgafpraak en gaan samen met deze 'held' een aantal vrijwilligerservaringen opdoen.)

- Eigen initiatief (De jongeren maken een keuzen en gaan zelf afspraken maken met een organisatie of aanwezige vrijwilliger.)
- Een eigen project (Jullie kiezen samen voor een eigen vrijwilligersproject, dat jullie als groep gaan uitvoeren.)

Stap 3

Actie! Vrijwilligerswerk in uitvoering

Dit is de actiefase. In een periode van twee maanden (tussen startbijeenkomst en slotbijeenkomst) gaan de jongeren aan de slag. Voor de projectleider liggen er in deze periode nog een aantal taken.

- *Na ongeveer twee weken neem je even persoonlijk contact op met de jongeren, om na te gaan of alle jongeren inmiddels afspraken gemaakt hebben en/of al wat beleefd hebben.*
- *Zijn er vrijwilligersprojecten waar je veel contact mee gehad hebt, maar waar uiteindelijk niemand naartoe is gegaan? Geef dan even een 'vriendelijk bedankt'-telefoontje en houd de deur open voor een volgende keer!*
- *Natuurlijk hebben de jongeren jouw telefoonnummer voor als er vragen zijn.*
- *Een week voor de afgesproken datum stuur je een uitnodiging rond voor de slotbijeenkomst. Die bereid je voor met je medestanders.*
- *Heb je tijd en stof om al iets in kerkblad of huis-aan-huiskrant te melden over jullie project?*

Stap 4

Sterke verhalen & ervaringen: laatste bijeenkomst

Het is zover: jullie gaan het project afsluiten. Met sterke verhalen over heldendaden. En met een aantal ervaringen rijker. Gaan jullie verder? Dat zien jullie nog wel. Eerst maar eens luisteren naar al die verhalen. Voorafgaand aan de laatste ontmoeting stuur je alle deelnemers een uitnodiging. Daarbij stop je een evaluatieformulier met antwoordenvolp, gericht aan jezelf.

Vraag de jongeren om dit formulier in te vullen en per kerende post terug te sturen. Op deze manier krijg je een indruk van de ervaringen. Dit is handig om de toon van de feestelijke afsluiting te bepalen.

Laat op deze avond de jongeren in groepjes praten over elkaars ervaringen. (Hoe waardeer je het vrijwilligerswerk in jouw instelling? Wat heb je er zelf aan gehad? Wil je doorgaan met het vrijwilligerswerk wat je hebt gedaan?) Hierna wordt in de grote groep verslag uitgebracht van alle gesprekken.

Uitgebreide informatie over dit project kunt u vinden in de brochure 'Heldendaden, Jongeren Vrijwilligerswerk', te bestellen via brochureverkoop@pkn.nl. Deze brochure is een stap voor stap handleiding om 14+ jongeren kennis te laten maken met vrijwilligerswerk.